

"העבודה שאתם (— חרדים באקדמיה) באתם הנה לימוד היא תופעה כל כך מבורכת, שאני מוכן לעמוד שניה בפקקים רק בשביל לבוא ולפגוש אתכם..."

מי הוא זה ואיזה שמוכן לעמוד שעה שלמה בפקקי גוש דן, רק כדי להיפגש עם קומץ סטודנטים? מי הוא האיש שמתרגש עד עמקי נפשו מ'תופעה מבורכת', עד כדי כך שהוא מסכים להתאמץ ולבוכו מזמנו היקר בשביל להיווכח בה עין בעין?

לא תאמינו. זהו אותו אדם שלא מזמן התחייב "לשים קץ לכפיה החרדית", ואשר בעבר אף מימש זאת באמצעות גזירות כלכליות מרחיקות לכת נגד ציבור זה. זהו אדם שתוקף את הציבור החרדי ומסית נגדו השכם והערב, מבלי לחבול בניסוחים אנטישמיים מובהקים, ואשר מקבל פריחה אלרגית רק למראוהו של יהודי עם זקן וכיפה.

כן, נירשמתם נכון. זהו יאיר לפיד, האיש המזוהה יותר מכל אדם אחר כאויבה של היהדות הנאמנה, ואשר שונא את החרדים בכל נימי נפשו. אבל כאשר הוא נתקל בקבוצת חרדים שהאזינה להרצאתו בקריה האקדמית אונג, לא היה מסוגל להסתיר את התרגשותו מהשינוי שלדעתו הוא בחולל 'מכורן', עד שיצא בהצהרתו הנדירה כל כך.

פניה האמיתית של האקדמיה

סיפורים מסמרי שער הגיעו לאוזנינו במהלך השבוע האחרון. עריות מפורסות, מכאלה שעשו את מסלול האקדמיה במתכונתה ה'חרדית' מכובד, והתדרדרו אלף רמות ברוחניות ובשמירת הדת על כל המשתמע, עד כדי הגעה לשאל תחתיות ממש.

אלו הם אנשים נשים שלטו בתמימות תורה לחפש פרנסה, כדי לכלכל את משפחותיהם ולהשיג ירידה כלכלית. הם פסעו בצעדים בוטחים אל העולם ה'התחנך' הפרסומות המפתות והצבעוניות, המבטיחות עתיד טוב ומוצלח יותר בהציגן איצטלא של קודשה, מתוך אמונה כי 'האווירה החרדית' של המכללה תגן עליהם מפני זוהמת וטומאת האקדמיה.

אלא שכל זה לא קרה ותוך זמן קצר הם מצאו את עצמם עמוק עמוק בתוך תהליך, שקשה עד בלתי אפשרי להיחלץ ממנו. בעל כורחם הם נאלצו להקשיב להרצאות בעלות תוכן כפרי מזעזע, ולהישקף למושגים ונושאים קלוקלים, הרחוקים ת"ק על ת"ק פרסה מעולמה של תורה; מושגים שלעולם לא היו מתודעים ונחשפים אליהם, אילולי עשו את אותו צעד בלתי הפיך — הדריכה על מפתן עולם האקדמיה.

חלקם מרגישים רצון צורך עד לספר על המפנה העצום שחל בחייהם מהו, והם מעוניינים לשתף בסיפור חייהם את אלה המתלבטים או חושבים על אפשרות של הליכה לאקדמיה. מצפונם דוחק בהם לזעוק ולהתריע בפני כל אותם תמימים, הבטוחים שהם עושים את הצעד הנכון והראוי מבחינתם, שיידעו כי הם טועים ושוגים. שיידעו כי

דמות דיוקנו של

מרנא ורבנא נאב"ד טשעביץ זי"ע

"יש לאדם האמין ולבטוח בבורא ית"ש שהוא בורא ומנהיג לכל הברואים והוא לבדו עשה עושה וועשה לכל המעשים, וכי אין ביד האדם לעשות דבר מלבד הקב"ה..."

אין שום מציאות בעולם שהם ייצאו ממסלול הלימודים האקדמאי, בדיוק כפי שנכנסו אליו.

מאמרו הפתוח והשנוע שעבר לסדרת 'כבשן האש' הנוכחית העוסקת בפגעי האקדמיה, אשר שרטט באופן ברור ביותר את זהותו הפסולה — החילונית והכפנית — של העולם האקדמאי, עורר הד ציבורי רחב, אשר בעקבותיו פנו אלינו כאמור, כמה מבוגרי המכללות החרדיות, איש איש וסיפורו, למען ישמעו וייראו, אך בשלב זה בחרו להמתין מעט עם סיפורים אלה, ולהמשיך בהצגת פניה האמיתית של האקדמיה החרדית — חלקם מתוך מאמרים שכבר התפרסמו בנושא — כאשר עור חזון למעוד, בפרקים הבאים, לשתף את קוראנו בעדייתיהם המרטיטות והנוגעות ללב.

דת האקדמיה

רבים תוהים: מהו ההבדל בין לימוד מקצוע ללימוד תורה? מה יש בהם בלימודי האקדמיה שאין בכל לימוד אחר, עד כדי אובדן הזהות הרוחנית והגעה לעברי פי פחת? הרי גם לימודי מקצוע מונברים לעיתים על ידי אנשים הרחוקים מחיי תורה, מה אם כן מייחד את לימודי האקדמיה לרעה?

ראשית, חשוב להקדים ולומר, כי גם ביתר לימודי המקצוע יש להישמר מכל משמר ולהיזהר מפני פגעי תוכן או כלי משחית טכנולוגיים, העלולים להזיק לנפש ולנשמה באופן בלתי הפיך. אין במאמר זה כדי להפחית חלילה מהזהירות הנדרשת בכל חיבור שהוא עם הרחוב שמחוץ לעולם החרדי, כשהוא דבר המוכן מאליו.

אך מה שחמור יותר בלימודי האקדמיה, זו האקדמיה עצמה, שכל כולה בעייתית ומורכבת, אך היא מסוכנת עשרת מונים דווקא בשל חזותה החיצונית התמימה למראה, ההופכת לתמימה עוד יותר, כשהיא מקבלת פנים 'חרדיות' כביכול.

ולגופו של ענין — ההבדל העיקרי והמהותי בין לימודי האקדמיה ללימודים הרגילים, נוגע בראש ובראשונה לצורת ההתייחסות לעצם הלימודים עצמם. בעוד לימודי המקצוע הרגילים אינם נתפסים על ידי אומות העולם כדבר קדוש ונעלה, או כערך עליון, כי אם ככלי אפור ומעשי להשגת צרכים שונים, הרי שהאקדמיה לעומת זאת, נתפסת בעיני העולם הגוי כמושג נעלה ובעל ערך עליון.

וכדוגמא, הפקיד שאחראי על לימודי חשבונות השכר מטעם משרד הכלכלה במחוז גוש דן, איננו רואה בתפקידו איזושהי שליחות הירואית האפופה באיריאל או בערך כלשהו. הוא בסך הכל איש אפור, שצריך לעשות את עבודתו וללכת לביתו בסוף היום, כמו כל פקיד אחר במדינת ישראל.

לעומת זאת, המרצה באוניברסיטה, או הפקיד הממועצה להשכלה גבוהה, רואים את תפקידם באור שונה לגמרי. הם חרוזים בתחושת שליחות עצומה, כמשרתיו הנאמנים של האליל הגדול ששמו 'אקדמיה'.

האקדמיה היא בעצם סוג של 'דת חילונית' לכל דבר. באקדמיה מקפידים מאד על הכבוד והסגידה ביחס למושגי האקדמיה. אנשי הסגל הבכיר באוניברסיטאות מסתובבים בין הכיתות בארשת חשיכות בלתי ניתנת לתיאור, כאשר היחס אליהם הינו אותו יחס שאנו רגילים להעניק, להבדיל אא"ה, לדמויות ההוד המוכרות לנו מעולם התורה והיכלי החסידות.

התייחסות זו איננה נחלתו הבלעדית של הפרופסור והמרצה, אלא היא מקרינה באופן חזק מאד על התלמידים בעצמם. במסודות האקדמיה ישנה הערכה עצומה לכל מה שקשור לתעודות ולתארים אקדמאיים. אדם שאינו מכיר את אותה מערכת, מתקשה לתאר לעצמו את העוצמה האדירה וההערכה הבלתי נתפסת לקריירה האקדמאית. כמעט בלתי אפשרי שאדם יכנס לתוך מוסד אקדמאי, ולא ידבק בו משהו מאותה רוח הערכה והערצה לטיפוס בטולם הדרגות האקדמי.

באופן נורמלי, אדם שנכנס למסלול של לימודי אקדמיה, נשאב כולו לתוך אותה אריה חזקה, ומצטרף כולו למדרג הענק אחר כל פיסת תואר נכסף. בדיוק כמו אדם ששוהה כמה שנים בתוך בנין ה'יוול סטריט' בניו יורק, בתוך שיא השיאים של רדיפת הממון וההון, האם אדם כזה יוכל להישאר אריש מול המיורץ העצום הנערך סביבו? האם הוא יוכל להישאר שם עם עולם הערכים בו גדל והתחנך? כך גם ביחס למושגי האקדמיה. בתוך מוסדות האקדמיה שוררת רוח עצומה של סגידה חזקה לכל מושגי וערכי האקדמיה.

מורידים את המסכות

הארכיון היהודי

מה משתקף מתחת לפני הגשר? לא הגיעו העוברים אליו? המבחן הזה הוא יום-יומי. הוא קיומי...

המצוי, הוא לא לגמרי חילוני. אדם חילוני מן השוק חי בתוך עולם של סלט תרבותי עצום ומגוון. בתוך הסלט המשונה הזה יש הכל, קצת מסורת, קצת דת, קצת ציונות, ימין, שמאל, אפיקורסות רח"ל לצד שמירה על יום כיפור, סעודת שבת לצד כדורגל, ועוד מכל הבא ליד.

האקדמיה לעומת זאת, הינה מקום שבו החילוניות המוצהרת והמתחזפת ביותר שולטת ביד רמה. חילוניות זו מעוגנת היטב בנורמות האקדמאיות הבסיסיות ביותר, הנאכפות ביד חזקה על ידי המל"ג בכל מוסדות האקדמיה באשר הם. אחד העקרונות החשובים ביותר של האקדמיה קובע, כי לא ניתן בשום אופן 'להתאים' את האקדמיה לציבור מסוים. כל מוסד אקדמי באשר הוא, מחויב ללמד בדיוק את אותם חומרי לימוד, באותה צורה ובאותו סגנון ועל ידי אותם מרצים מכל גווני הקשת, כמו כל מוסד אחר.

זו היא, בקווים כלליים ביותר, דמותה של האקדמיה הכללית, המתפרסת על פני העולם כולו, אשר מתדפקת בשנים האחרונות על פתחו של הציבור החרדי.

ההונאה השיווקית הגדולה ביותר

משום מה, נוצרה בציבור תפיסה מסוימת, כביכול ישנם שני סוגים שונים של אקדמיה. יש אקדמיה אחת, האקדמיה הרגילה, הפונה לציבור החילוני, ומצד שני ישנה אקדמיה אחרת, שונה. 'אקדמיה לחרדים'. האקדמיה הזו מתנהלת בצורה אחרת, עם חומרי לימודים אחר, בצורה המתאימה את עצמה לציבור החרדי.

התפיסה הציבורית הזאת לא נוצרה מעצמה. היא טופחה ונופחה שוב ושוב על ידי אין ספור דרכי פרסום ותעמולה, באופן שנועד ליצור מיתוס זה בדרכים רבות ומגוונות. למעשה, נדיר למצוא תחום שבו קיימת הונאה שיווקית כל כך גסה וחסרת כל בסיס. לדיבורים הגבוהים על 'פיקוח רבני'

ביחס לסתם אנשי העולם. לאנשי האקדמיה יש תרבות אחרת, שפה אחרת, וצורת חשיבה שונה.

חשוב להבין, כי האקדמיה איננה מגדירה את עצמה כלימודי מקצוע' בשום פנים ואופן. אדם שלומד משפטים איננו לומד את 'מקצוע עריכת הדין', או להיות עורך דין, אלא הוא לומד את 'חכמת המשפטים'. לא מדובר בשינוי הגדרות רשמיים, אלא בהבדלים בעלי ביטוי מעשי. כאשר אדם לומד רפואה, הוא לומד מושגים רבים שאינם קשורים כלל וכלל למה שנצרך להשכלתו המקצועית והמעשית. חלק גדול ממערכת הלימודים מיוחד ללמידה שאיננה מובילה לשום תועלת מעשית ישירה, אלא להרחבת אופקים כללית.

אחד המאפיינים הבולטים ביותר של האקדמיה, הינה החילוניות המוצהרת של מוסדות האקדמיה. הרחוב החילוני

ערכים ותרבות

האקדמיה איננה מכילה בתוכה רק לימודים יבשים של נתונים ומספרים. ממש לא. לאקדמיה יש גם דבר שנקרא 'ערכי האקדמיה'. לאקדמיה יש ערכים, דעות, השקפות עולם. המרצה באוניברסיטה רואה כחלק מתפקידו להנחיל לתלמידיו גם את השקפתיו השונות, התואמות בדרך כלל את הרוח הנושבת במוסדות האקדמיה.

האקדמיה היא גם סוג של תרבות, והדברים ידועים ומוכרים היטב בעולם כולו. אנשי האקדמיה מהווים עולם תרבותי בפני עצמו, השונה מאד מעולמו של החילוני הפשוט מהרחוב. מאד קל לזהות סטודנט או מרצה באוניברסיטה,

רעת האקדמיה שהגיעה באמצעות זרועותיה הארוכות אל תוככי הציבור החרדי, הפילה כבר חללים רבים • על ההבדל בין לימודי מקצוע רגילים ללימודי תואר אקדמאי • מה יש בהם בלימודי האקדמיה שאין בכל לימוד אחר, עד כדי אובדן הזהות הרוחנית והגעה לעברי פי פחת • הרי גם לימודי מקצוע מועברים לעיתים על ידי אנשים הרחוקים מחיי תורה, מה אם כן מייחד את לימודי האקדמיה לרעה • וגם על שאלת ה'השתדלות' השורדת רבים וטובים • פרק נוסף בסדרה המטלטלת, על זהותה האמיתית של האקדמיה בכללותה ושל זו החרדית בפרט

התייחסות זו איננה נחלתו הבלעדית של הפופסור והמרצה, אלא היא מקרינה באופן חזק מאד על התלמידים בעצמם. במוסדות האקדמיה ישנה הערכה עצומה לכל מה שקשור לתעודות ולתארים אקדמיים. אדם שאינו מכיר את אותה מערכת, מתקשה לתאר לעצמו את העוצמה האדירה וההערכה הבלתי נתפסת לקריירה האקדמאית. כמעט בלתי אפשרי שאדם יכנס לתוך מוסד אקדמי, ולא ידבק בו משהו מאותה רוח הערכה והערצה לטיפוס בסולם הדרגות האקדמי

כ"צ נחשף אליו, כי אז באופן אוטומטי העריך של התואר והרמה, יהיו נמוכים יותר.

שליטה חילונית במאה אחוז!

אחת הבעיות המרכזיות המצויות במסלולים אלה, שהשליטה בהם נמצאת באופן מוחלט בידיים חילוניות למהדרין. כל המסגרות שנסודו כבשני העשורים האחרונים, נמצאות בשליטה מוחלטת של לא פחות ממאה אחוזי שליטה, של המועצה להשכלה גבוהה והמוסדות האקדמיים האולטרא חילוניים.

מציאות זו, שבה המסגרות היעודיות לחרדים כפופות באופן מוחלט למוסדות חילוניים, אינה במקרה, או מכוח המציאות, אלא מדובר במדיניות מסודרת, מכוונת ומגמתית, שנבנתה היטב על ידי אנשים מנוסים שיודעים היטב מה מטרתם ולאן הם חותרים.

במשך שנים ארוכות פועלים אנשים חרדיים למיניהם לקבל אישור לפתיחת מכללה חרדית עצמאית בבעלות ובניהול חרדי, אך המל"ג אינו מאשר זאת, למרות שבשנים האחרונות נרשמה תגובה רבה בהקמת מכללות חדשות בישראל, אשר הפכו לפופולאריות מאד. עם זאת, לא אישרה המל"ג ולו הקמת מכללה חרדית אחת ויחידה.

והדבר אומר דרשני. אם באמת מישוהו בחלונות הגבוהים של הממסד השלטוני החליט לפעול למען השכלה גבוהה במגזר החרדי, כמטרה העומדת בפני עצמה, הרי שהצד הראשון, האלמנטרי והמתבקש ביותר, היה להנפיק אישורים להקמת שורה של מכללות חרדיות, בדיוק כפי שהוקמו על ידו עבור מגזרים אחרים.

ובכלל, יש לציין, כי כל המודלים שהומצאו על ידי המל"ג עבור החרדים, כמו הפלטפורמות ה'מח'רים', הינם מודלים חדשים ביותר שפותחו במיוחד עבור הציבור החרדי וכוללים מספר צעדים תקימיים, כמו (למדיה מתוך לקמפוס), וכאן המקום לשאול: מדוע לא ראתה המל"ג לנכון לאשר לשום גורם חרדי להקים מכללה (בעוד שבמקביל נפתחות עשרות מכללות), ובמקום זאת יצאה במודלים חרדיים וחסרי תקדים?

התשובה לשאלה זו הינה פשוטה. מטרתה המרכזית של המל"ג הינה ליצור שינוי תרבותי עמוק בחברה החרדית, ולקרב את הנוער החרדי אל אחד מיכורי ההיתוך היעילים ביותר של החברה האולטרה חילונית. מטרה זו מושגת באופן החזק ביותר דווקא על ידי הבאת צעירים חרדיים אל תוך המערכת האקדמאית הרגילה, ואילו הקמת מערכת של מכללות חרדיות, לדעתם, רק יקבעו את הפירוד.

על תפקידו של 'רב הקמפוס'

בחלק מהקמפוסים החרדיים אנו מוצאים דמות חדשה העונה לשם המרשים 'רב הקמפוס' – לא פחות. מהו תפקידו ומה הן סמכויותיו של אותו 'רב הקמפוס'? השאלה הזו היא שאלה קשה ביותר, והתשובה עליה איננה ברורה. כבר לפני כ-17 שנה, עת הומצא המושג 'רב הקמפוס' עם פתיחת מוסדות אקדמיה לציבור החרדי, נקבע על ידי המל"ג כללים וסיגים שונים אשר נועדו להרגיע את חששם של אנשי האקדמיה מפני "מעורבות של רבנים בעבודה היום יומית" של הצוות המקצועי בקמפוסים החרדיים, ולכן נקבע על ידי המל"ג כי יש לאסור על אותם רבנים לבקר בכיתות הלימודים.

קשה מאד להגדיר מה הם התפקידים והסמכויות שאכן כן נכללים בסמכויותיו של רב הקמפוס, אך קל עד מאד להסביר מה הם הדברים שאינם נכללים בסמכותו. ניתן לומר כי רב הקמפוס איננו הרבה מעבר לדמות יצוגית, חסרת כל משמעות אמיתית בעולם המעשה. ניתן לקבוע בבטחון מוחלט כי בכל סיטואציה שלא תהיה, לא תהיה לרבני הקמפוסים שום סמכות הנוגעת בצורה כלשהי לחומר הלימודי או לזרות המרצים בעצמם, שכן דבר זה מהווה עבירה על החוק. כל פיקוח חוץ אקדמי על תכני לימוד

מהחומר המקובל בכל אוניברסיטה אחרת. בראינות אלה חזרו אותם אישים שוב ושוב על הצהרותיהם מעוררות התימהון, על כך שחומר הלימודים הבעייתי והכפוי יכול מצידם להימסר על ידי מרצים חילוניים לציבור חרדי, כל עוד זמני הבחינה לא יצאו בשבתות וכמועדי ישראל, והכשרות במטבח המוסד תהיה מן המשוכחות.

באחת הפגישות של הפורום להשכלה גבוהה/ הזכיר אחד הנוכחים בתוך דבריו את הביטוי "המסגרות המיוחדות לחרדים". למשמע הדברים נעקק מנהלת המכללה החרדית ירושלים והכריזה בנחרצות: "אין שום תוכנית שהוכנה במיוחד בשביל הציבור החרדי. התוכנית הזו למגוון הכללי. ורק ההפרדה בין גברים לנשים".

בהזדמנות אחרת התייחסה לתיאוריה כפרייה ידועה בענין בריאת העולם, שאין כאן המקום לפרוטה המוחזרת פעמים רבות בתכני הלימוד של מסגרות אלה: "אנחנו מלמדים עבודה סוציאלית, פסיכולוגיה, ואני בכוננה

או התאמה לאוכלוסיה חרדית, אין בסיס אמיתי. ההתאמה החיצונית עבור הציבור החרדי, היא התאמה שמתחילה ומסתיימת בנושאים צדיים, שאינם נוגעים לעצם חומר הלימודים ואופי המרצים, כמו הפרדה בין גברים לנשים, כשרות הקפטייה, וכדומה.

מציאות זו קיימת הן במסלולי המח'רים (מח"ר – מסגרת חרדית) והן במוסדות הפלטפורמות (– הגדרה מכובסת נוספת של מוסדות להשכלה גבוהה עבור הציבור החרדי), שגם הם למעשה אינם יותר מאשר מסגרת חיצונית המארכת בתוכה את תוכניות הלימודים של המוסדות החילוניים הרגילים. הצוות החרדי מכין את המבנה והציוד, מארגן את התלמידים ועורך מסעות שיווקיים, ואילו תכני הלימודים עצמם נמסרים על ידי הגופים החילוניים והמרצים מטעמם, ללא כל יכולת השפעה של הצוות החרדי, העוסק בפן התפעולי של המקום.

לאן מוביל הגשר...

מציאת את הדברים האלה בפני אנשים שחושבים שזה טוב שהחרדים ילמדו בהשכלה הגבוהה, ולא חושבים מה עושה לחרדים ללמוד תכנים שלגמרי וריס להם, ולא אחת גם פוגעים בהם.

"אם אני צריכה במדעי המעבדה הרפואית ללמד... אנחנו מחפשים את הפתרונות ואנחנו מוצאים... יש לנו רב במכללה ויש לנו רבנית במכללה, ואנחנו בדרך כלל מתעצבים איך ללמד בשביל לפגוע מה שפחות ברגשות של הציבור. אבל כשמלמדים פסיכולוגיה, נו, תעזרו לי, תגידו לי אתם, איך אני אלמד פסיכולוגיה שונה ובכל זאת לא אפגע ברגשות של כל החרדים שלומדים אצלי?"

במילים אלה היא מודה למעשה באופן רשמי ונגלוי, כי באותו 'מוסד חרדי' כביכול, הנמצא תחת חסותה, נלמדים לימודי כפירה ואפיקורסות רשמיים, ללא כחל ושרק, וללא כל אפשרות לצנזר חומרים אלה ולו באופן השטחי והמנימי ביותר.

ציטוט חמור במיוחד, נחשף בדבריו של מנהל המכללה בירושלים ומייסד הקמפוס באשקלון, במהלך ראיון: "מטבע הדברים כשלומדים פסיכולוגיה, כשלומדים עבודה סוציאלית, יש כאן 'חסם'. מלמדים על... מלמדים על תכנים מאד בעייתיים... ויש פה אינטרס משותף שלא לפגוע כמלוא נימה בתכנים. המוסדות האקדמיים לא מוכנים לזה, אבל גם אנחנו כחרדים לא רוצים שהתוכן שפשוט חרדי נחשף אליו יהיה שונה משהו שפשוט

למעשה אפיקורסות לחרדים, אינה שונה כלל מאותה החילוניות. היא נושאת אופי אוניברסיטאי מובהק, היא עומדת תחת הנהלה ושליטה מוחלטת של 'מוסד האב' והינה אף זהה לחלוטין למוסדות להשכלה הגבוהה החילוניים הן מבחינת חומרי הלימודים הבעייתיים, שלא שונה אפילו במלה אחת, והן מבחינת סגל ההוראה, שהינו ברובו המוחלט חילוני-אקדמי.

חומרי לימוד רגילים ושונים

במהלך ראיונות שונים שניתנו במהלך השנים בתקשורת, הודו מפעילי מוסדות האקדמיה החרדיים שוב ושוב, כי חומר הלימודים במוסדות אלה אינו יכול להיות שונה בכי הוא זה

